

Tết Việt ở hải ngoại - Sự dung hóa giữa các thế hệ

Mai Thanh Truyết

Năm Ngọ năm 2026 có phải là năm may mắn không?

Hãy tận dụng tối đa năm Ngọ, một năm tốt lành mang đến sự chuyển đổi, phát triển và thịnh vượng.

Tết Nguyên đán năm 2026 đánh dấu sự khởi đầu của năm Ngọ Lửa, kéo dài từ ngày 17 tháng 2 năm 2026 đến ngày 5 tháng 2 năm 2027. Đại diện cho năng lượng, sự phiêu lưu và tham vọng, năm Ngọ Lửa được dự đoán sẽ mang đến những thay đổi nhanh

chóng, mang tính đột phá và táo bạo, báo hiệu một thời kỳ cần hành động chủ động, dũng cảm và theo đuổi mục tiêu một cách quyết liệt.

Những khía cạnh chính của năm Ngọ Lửa 2026

Nguyên tố Lửa: Năm 2026 kết hợp bản chất năng động, độc lập của con Ngựa với nguyên tố Lửa, làm tăng cường năng lượng của nó, có thể đại diện cho một thời kỳ đầy đam mê nhưng cũng tiềm ẩn những thay đổi nhanh chóng và hỗn loạn.

Ý nghĩa: Con Ngựa là biểu tượng của sự chăm chỉ, dũng cảm, kiên cường và nhanh nhẹn trong tử vi Trung Cộng.

Các năm trước: Các năm Ngọ gần đây bao gồm 1930, 1942, 1954, 1966, 1978, 1990, 2002, 2014 và 2026.

Ý nghĩa văn hóa: Là con giáp thứ bảy trong chu kỳ 12 năm, con ngựa được coi là biểu tượng của tài năng và sự cao quý, và năm nay được kỳ vọng sẽ khuyến khích sự táo bạo, kết nối mạng lưới và hành động xã hội.

Dự đoán: Năm nay được dự đoán sẽ mang lại "**sự tiến lên phía trước**", khuyến khích mọi người đưa ra những lựa chọn nhanh chóng, quyết đoán và đón nhận sự thay đổi trong cả cuộc sống cá nhân và bối cảnh toàn cầu rộng lớn hơn.

Năm nay hứa hẹn sẽ năng động và nhanh chóng, thúc giục các cá nhân tận dụng những phẩm chất của con Ngựa, đặc biệt là Ngựa Lửa, để phát triển cá nhân và nghề nghiệp.

Tết Nguyên đán là dịp lễ được người Việt trân trọng nhất. Tuy nhiên, đối với những người Việt sống ở hải ngoại, Tết không còn đơn thuần là một ngày lễ; nó trở thành một thử thách về bản sắc văn hóa, sự gắn kết gia đình và kết nối cộng đồng. Việc trải nghiệm Tết ở nước ngoài đòi hỏi phải cân bằng giữa ký ức và kỳ vọng của nhiều thế hệ, đồng thời thích nghi với thực tế xã hội và văn hóa của nơi cư trú.

1- Nhận thức về sự khác biệt giữa Tết Nguyên đán ở Bắc Trung Nam

Tết Nguyên Đán là dịp lễ quan trọng nhất trong năm của người Việt, không chỉ là thời gian sum họp gia đình mà còn là khoảnh khắc để mỗi người hoài niệm về truyền thống, gửi gắm lời cầu chúc an lành và thể hiện tinh thần văn hóa dân tộc. Mặc dù chung một tên gọi, Tết ở ba miền Bắc, Trung, Nam lại mang những sắc thái khác nhau, phản ánh qua sự khác biệt về khí hậu, lịch sử và thói quen sinh hoạt của từng vùng.

Ở **miền Bắc**, không khí Tết thường trang nghiêm, ấm áp nhưng cũng có chút se lạnh của mùa Đông. *Người Bắc chú trọng đến các nghi thức truyền thống như dọn dẹp nhà cửa, lau chùi bàn thờ tổ tiên, chuẩn bị mâm cỗ đầy đủ* với bánh chưng vuông, giò chả, dưa hành và “nem rán”. Hoa đào, trái quất và câu đối đỏ trở thành những biểu tượng không thể thiếu, góp phần tạo nên vẻ đẹp vừa trang nhã vừa rực rỡ cho ngày đầu năm. Lì xì cho trẻ em là một nét đẹp quen thuộc, trong khi các trò chơi dân gian như cờ tướng, đánh đu, ô ăn quan vẫn được giữ gìn để trẻ em vui chơi, gắn kết gia đình.

Miền Trung mang một sắc thái khác, *Tết ở đây thường thanh tịnh, trang nghiêm và đôi khi trầm lắng*, phản ánh khí hậu lạnh hoặc mưa phùn hết sức đặc biệt. Người miền Trung cũng dọn dẹp nhà cửa, chuẩn bị mâm cỗ thờ cúng tổ tiên, nhưng thường gói bánh tét nhỏ, kết hợp xôi, thịt kho và canh măng. Mâm cỗ miền Trung thường giản dị nhưng cân đối, ít món cầu kỳ so với miền Nam nhưng vẫn đầy đủ vị ngọt, mặn, chua. Lì xì ít phổ biến, nhưng lời chúc và câu ca dao tục ngữ vẫn được trao gửi để thể hiện tình cảm và đạo lý. Một phong tục quan trọng khác là đi lễ chùa cầu may, đặc biệt vào những ngày đầu năm. *Tết miền Trung ít ồn ào, mọi hoạt động đều mang màu sắc trầm lắng, nhấn mạnh giá trị gia đình và tâm linh*. Giống miền Bắc, người miền Trung cũng coi trọng việc chọn người xông nhà đầu năm (người đầu tiên bước vào nhà sau giao thừa), nhưng thường chọn người có tuổi hợp với gia chủ và được cho là tốt lành, thành đạt. Tóm lại, Tết miền Trung vừa giữ gìn nghi thức cúng bái cổ truyền, vừa giản dị và đậm chất địa phương, tạo nên một không khí vừa trang trọng vừa ấm cúng, khác biệt so với miền Bắc (trọng nghi lễ) và miền Nam (trọng vui chơi, sum họp).

Ngược lại, *miền Nam đón Tết trong không khí vui tươi, sôi nổi và ấm áp*. Trời xuân phương Nam hiếm khi lạnh, vì vậy các hoạt động ngoài trời, như chợ hoa, hội xuân hay du xuân, diễn ra rất nhộn nhịp. Người Nam gói bánh tét tròn hoặc dài, trang trí nhà bằng mai vàng, cây kiểng và câu đối đỏ. Lì xì được trao rộng rãi, không chỉ cho trẻ em mà còn cho người lớn, như một cách thể hiện sự thân thiện, cởi mở. Ngoài ra, đi chùa cầu an, tham dự lễ hội Xuân, gặp gỡ bạn bè, họ hàng trở thành những phong tục quan trọng, góp phần tạo nên không khí Tết đầy sinh khí.

So sánh Tết ba miền, ta thấy mỗi vùng đều có nét riêng nhưng vẫn giữ được những giá trị chung là *sum họp gia đình, thờ cúng tổ tiên, gửi gắm lời chúc tốt đẹp và gìn giữ truyền thống văn hóa*.

Miền Bắc trang nghiêm và ấm áp; miền Trung thanh tịnh và trầm lắng; miền Nam vui tươi và náo nhiệt. Chính sự đa dạng này tạo nên bức tranh Tết Việt Nam phong phú, vừa khác biệt, vừa thống nhất, phản ánh tính đa chiều của văn hóa dân tộc.

Dẫu phong tục có khác nhau, Tết vẫn là dịp để mọi người, từ Bắc chí Nam, cùng hướng về cội nguồn, trân trọng tình thân và niềm tin vào một năm mới an khang, thịnh vượng. Sự dung hợp của ba miền không chỉ là việc chia sẻ món ăn, câu chúc hay trò chơi, mà còn là cách duy trì tình cảm, truyền thống và tinh thần Việt Nam trong mỗi gia đình và cộng đồng.

2- Nguyên tắc “dung hóa” (harmonization) Tết ba miền

Nói về việc tôn trọng những nét đặc trưng của mỗi miền, thiết nghĩ không bắt người Bắc phải “vui như miền Nam”, hay người Nam phải “cúng như kiểu miền Bắc”, hay, tất cả phải trang nghiêm, thanh tịnh và “trầm mặc” như miền Trung. Tại sao chúng ta giữ nguyên các nghi thức, món ăn, phong tục đặc trưng, coi đó là biểu tượng đa dạng của văn hóa Việt của từng miền, để rồi từ đó tìm các điểm chung để kết nối như:

- Chia sẻ ý nghĩa nguyên sinh của Tết là sum họp gia đình, tưởng nhớ tổ tiên, chúc nhau khởi đầu tốt đẹp;
- Dùng hoạt động chung như bữa cơm Tết, chúc Tết, lì xì, hoa mai/đào, trò chơi dân gian... để kết nối Bắc Trung Nam, dù cách thực hiện khác nhau;
- Sáng tạo các hình thức “trộn nhưng không lẫn” không giống như một “melting pot” của xã hội Mỹ vào thập niên 60 của thế kỷ trước. Ví dụ: trong một bữa tiệc Tết chung cộng đồng, có cả bánh chưng miền Bắc, bánh tét bé bé, nhụy màu đỏ cam của miền Trung, và bánh tét “bự tổ chàng” của miền Nam, nhưng... mỗi loại giữ cách gói và trình bày riêng. Trẻ em và người lớn có thể tham gia cả hai cách gói, cả hai món ăn, giúp trải nghiệm đa dạng và hiểu sự khác biệt mà vẫn gắn kết;
- Kể chuyện, giải thích, giáo dục văn hóa; Giải thích cho con cháu hoặc khách tham dự tại sao miền Bắc làm như vậy, miền Nam làm khác, giúp họ thấy tính đa dạng là sức mạnh của dân tộc;

- Có thể làm “góc trải nghiệm” trong nhà hoặc cộng đồng như trình bày bánh chưng, bánh tét, mứt Tết, viết chữ thư pháp, câu đối... Từ đó, thúc đẩy tinh thần “hòa hợp trong đa dạng” như xem sự khác biệt là bổ sung, không xung đột.

3- Tết với các thế hệ Việt ở hải ngoại

Thế hệ đầu tiên, những người di cư khi đã trưởng thành mang theo ký ức trọn vẹn về Tết ở Việt Nam. Đối với họ, Tết không chỉ là nghi lễ mà còn là kho tàng văn hóa, là cách gìn giữ liên kết tổ tiên và truyền lại giá trị cho thế hệ sau. Việc tổ chức Tết ở nước ngoài giúp họ tái tạo ký ức này, tạo nên sự liên tục và ổn định trong một môi trường xa lạ.

Thế hệ thứ hai, lớn lên trong xã hội bản địa nhưng dưới ảnh hưởng truyền thống của cha mẹ, trải nghiệm Tết như một cuộc thương lượng giữa ký ức và thực tiễn. Họ giữ lại các giá trị nguyên thủy, như sum họp gia đình và tưởng nhớ tổ tiên, nhưng điều chỉnh hình thức nghi lễ cho phù hợp với đời sống thực tế hiện đại. ***Thế hệ này đóng vai trò là cầu nối, chuyển hóa các nghi thức truyền thống thành trải nghiệm có ý nghĩa cho cả người già và trẻ.***

Thế hệ thứ ba, sinh ra và lớn lên hoàn toàn ở hải ngoại, nhìn Tết như một biểu tượng và trải nghiệm văn hóa. Nghi lễ thường ít quan trọng hơn bầu không khí trong những ngày lễ, các hoạt động chung, và ý nghĩa gắn kết bản sắc mà nó mang lại. Sự tham gia của họ thường mang tính sáng tạo và vui chơi, tập trung vào trải nghiệm hơn là tuân thủ nghi thức. ***Thế hệ này không muốn bị áp đặt trong khuôn khổ mang từ Việt Nam ra hải ngoại.***

4- Sự khác biệt về Tết theo vùng miền trong nước

Ngoài sự khác biệt về thế hệ, Tết còn khác nhau theo vùng miền trong nước và được người Việt mang theo ra hải ngoại. Truyền thống miền Bắc nhấn mạnh nghi lễ, cúng gia tiên và các món ăn tượng trưng như bánh chưng, hoa đào và câu đối đỏ. Trong khi đó, Tết miền Nam thường vui tươi, rộn ràng với bánh tét, hoa mai, dưa món, trò chơi dân gian và lời chúc thân mật. Còn miền Trung, thanh tịnh, trang nghiêm, đôi khi khắc nghiệt do thời tiết lạnh hoặc mưa phùn.

Giữ gìn cả ba truyền thống đồng thời tạo cơ hội cho việc trải nghiệm chung giúp cộng đồng người Việt tôn trọng sự đa dạng mà vẫn giữ được sự thống nhất. Cách tiếp cận “trộn nhưng không lẫn” giống như “một salad bowl” ở xã hội Mỹ hiện tại, giữ nguyên đặc trưng từng miền, đồng thời nhấn mạnh các giá trị chung như sum họp gia đình, tưởng nhớ tổ tiên, và chúc nhau năm mới tốt đẹp. Từ đó, suy nghĩ và hành động trên giúp sự đa dạng trở thành sức mạnh của cộng đồng, thay vì tạo ra chia rẽ.

Tết hải ngoại cũng là cơ hội để kết nối cộng đồng và xây dựng thiện cảm với người bản xứ. Mời bạn bè, hàng xóm, đồng nghiệp tham gia các hoạt động Tết như thưởng thức các món ăn truyền thống, tham gia trò chơi, nghe kể chuyện, và cung cấp cơ hội trải nghiệm văn hóa Việt.

Việc ghi nhận sự đóng góp của mọi thế hệ chắc chắn sẽ bảo đảm Tết Việt ở hải ngoại trở thành không gian văn hóa chung, củng cố cảm giác thuộc về cộng đồng, đồng thời làm tăng thiện cảm với cộng đồng người bản xứ.

5- Tại sao việc dung hòa là cần thiết

Làm thế nào để cho việc tổ chức Tết ở hải ngoại vừa có ý nghĩa truyền thống, vừa thực tế, và tạo cho người bản xứ hiểu được một nét văn hóa đặc thù của dân tộc Việt, chúng ta có thể áp dụng những bước căn bản trong suốt các giai đoạn Tết như:

- Đầu tiên, xác định ý nghĩa nguyên thủy của Tết như sum họp gia đình, tưởng nhớ tổ tiên, và là một khởi đầu mới;
- Thứ hai, ***phân cách vai vế của từng thế hệ: thế hệ I là người giữ kỷ ức, thế hệ II là người cảm nhận và phiên dịch văn hóa, thế hệ III là người trải nghiệm;***
- Thứ ba, cùng chia sẻ với người bản xứ như mời họ tham gia, giải thích ý nghĩa và các tập tục trong ngày Tết Âm lịch như thế nào;
- Thứ tư, tạo sự trải nghiệm tương tác như cùng tham dự bữa cơm sum họp, trò chơi dân gian như chơi bầu cua cá cọp, đổ xí ngầu lác, hay đua ngựa v.v..., hoặc người lớn kể chuyện Tết ngày xưa ở thôn quê...
- Và thứ năm, cùng ghi nhận và truyền giữ kỷ niệm như chụp ảnh, quay video, khuyến khích trẻ em kể chuyện, giúp mọi người thấy mình là chủ thể cùng tham gia và sinh hoạt chung trong những ngày Tết.

Làm thế nào để cho các thế hệ cảm được tinh thần “hòa hợp trong đa dạng”, coi khác biệt trong tập tục cá biệt là những bổ túc văn hóa lẫn nhau, vì vậy không thể nào xảy ra xung đột văn hóa được.

Việc dung hóa Tết giữa các thế hệ thành công không dựa trên sự áp đặt đồng nhất, mà là cho phép mỗi thế hệ tham gia theo vai trò phù hợp giữ gìn ký ức, “phiên dịch” văn hóa, hay sáng tạo trải nghiệm. Nhờ đó, Tết ở hải ngoại trở thành một không gian văn hóa sống động, nơi ký ức, trải nghiệm và sáng tạo tồn tại song song trong sự tương kính lẫn nhau.

Dung hóa là tạo không gian chung mà vẫn giữ bản sắc riêng, để cả ba miền Bắc Trung Nam đều cảm thấy Tết là của mình, của dân tộc Việt, không bị pha loãng hay lẫn át, ngõ hầu nhắm tới lợi ích của cái Tết chung của cả hai miền.

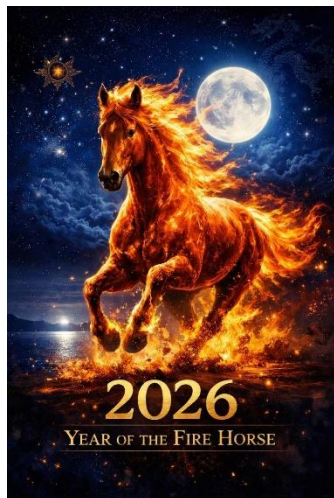
- Giữ gìn tình cảm dân tộc: Các thế hệ trẻ thấy văn hóa đa dạng nhưng thống nhất trong giá trị.
- Tăng trải nghiệm văn hóa: Trẻ em và người lớn đều học hỏi, gắn kết qua trò chơi, ẩm thực, câu chuyện.
- Gắn kết cộng đồng: Khi Bắc Trung Nam hiểu nhau hơn, Tết trở thành cầu nối văn hóa và tình cảm, đặc biệt trong hải ngoại hoặc giữa các vùng miền khác nhau trong nước.

Dung hóa Tết Bắc Trung Nam không phải là xóa bỏ khác biệt, mà là tôn trọng và kết nối sự khác biệt. Khi mỗi miền được giữ nguyên bản sắc của vùng miền, nhưng cùng tham gia trải nghiệm chung, từ đó, Tết trở thành biểu tượng sống động của tình cảm dân tộc Việt, gắn kết các thế hệ và miền đất, từ Bắc chí Nam, trong và ngoài nước.

Tóm lại, Tết hải ngoại không phải là bản sao của Tết Việt Nam mà là một truyền thống sống, thích nghi và kết nối các thế hệ. **Khi dung hóa nghi thức Bắc Trung Nam, gắn kết các thế hệ và mở cửa cho cộng đồng bản xứ bước vào, Tết Việt trở thành không gian chung của ký ức, trải nghiệm và sáng tạo.** Khi được tổ chức với tinh thần cởi mở, linh hoạt nhưng vẫn giữ giá trị cốt lõi, Tết ở hải ngoại sẽ giúp mọi người cảm nhận Tết là của chính họ, đồng thời tăng sự hiểu biết và thiện cảm với người ngoài cộng đồng. Nhờ đó, Tết hải ngoại vẫn là biểu tượng sống động

của bản sắc văn hóa và tình cảm dân tộc, kết nối quá khứ, hiện tại và tương lai của dân tộc Việt.

“Không giữ Tết để nín quá khứ, mà giữ Tết để các thế hệ tìm thấy một điểm chung, nơi họ nhận ra mình thuộc về nhau.”

Người Việt nên coi Tết hải ngoại vừa là thời điểm kết nối nội bộ, vừa là cơ hội giao tiếp văn hóa với người bản xứ, tạo thiện cảm và nâng cao hiểu biết lẫn nhau.

Dung hóa ở đây là khả năng mỗi thế hệ nhận ra giá trị của Tết và tham gia theo cách của mình, tạo ra một “Tết chung” từ nơi ký ức, trải nghiệm, và sáng tạo gặp nhau, thay vì bắt buộc một thế hệ phải tuân theo thế hệ kia.

Điều quan trọng là Tết hải ngoại không phải là Tết Việt nguyên gốc, nhưng có thể trở thành một phiên bản sống động, thích nghi, giúp các thế hệ gắn kết với nhau và vẫn duy trì căn tính văn hóa Việt.

Mai Thanh Truyết

Tết Bính Thân – 2026